

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2023-08-22
Stockholm

Mål nr
M 7990-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-25 i mål nr M 5435-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. C.H.,

2. G.H.,

Motpart

Klippans kommun

Ombud: Advokaterna P.G. och D.R.
MAQS Advokatbyrå KB

SAKEN

Va-avgifter för fastigheten X Klippans kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.

Dok.Id 1949551

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

C.H. och **G.H.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska ogilla Klippans kommuns talan i målet eller i vart fall förplikta dem att betala ett lägre belopp än mark- och miljödomstolen gjort. De har vidare yrkat att ränta inte ska utgå eller i varje fall endast utgå för en kortare tidsperiod än mark- och miljödomstolen bestämt samt att de inte ska åläggas att ersätta kommunens rättegångskostnad i mark- och miljödomstolen.

Klippans kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har stått fast vid vad de anförde i mark- och miljödomstolen samt därutöver gjort bland annat följande tillägg och förtydliganden.

C.H. och **G.H.**

De gör gällande att anläggningsavgiften ska bestämmas i enlighet med det avtal de träffade med kommunen i samband med att fastigheten anmäldes för va-anlutning den 21 mars 2003, dvs. till 65 950 kr, samt att kommunen ska utge en ersättning till dem om 110 000 kr för den djupborrade brunn som blev onyttig på grund av den kommunala va-anlutningen av fastigheten. Om Mark- och miljööverdomstolen anser att anläggningsavgiften inte ska bestämmas i enlighet med avtalet anser de att domstolen ska beräkna avgiften **i första hand** utifrån den va-taxa som gällde den 30 augusti 2004 när kommunen aviserade uppgift om förbindelsepunktens läge, **i andra hand** utifrån den taxa som var publicerad på kommunens anslagstavla i mars 2017, dvs. vid den tidpunkt va-verket ansåg sig vara klar med va-utbyggnaden enligt länsstyrelsens och Statens va-nämnds föreläggande men fick underkänt av kommunstyrelsen och länsstyrelsen, samt **i tredje hand** utifrån den taxa som var publicerad på kommunens anslagstavla när kommunen den 15 mars 2019 upprättade deras faktura.

Vid kontrollräkning har de fått fram att anläggningsavgiften skulle uppgå till 179 750 kr om betalningsskyldighet – som kommunen påstått – inträtt den 8 mars 2019, i stället för av kommunen debiterade 189 420 kr. I ett yttrande till mark- och miljödomstolen anförde kommunen att anläggningsavgifterna, trots kommunfullmäktigebeslut om årlig indexuppräknings, inte uppräknats förrän 2019 samt att de indexuppräknade prisuppgifterna införts i taxan på kommunens hemsida först i juli 2019. Den debiterade anläggningsavgiften är felaktig då den inte är beräknad enligt den taxa som redovisades på kommunens digitala anslagstavla när fakturan upprättades.

Till skillnad från vad mark- och miljödomstolen utgått ifrån råder inte normala förhållanden avseende deras brunn. Det kan inte ha lösts in så många onyttiga va-anläggningar, som tillkommit av motsvarande skäl som deras dricksvattenbrunn, att det kan ha utvecklats någon ersättningspraxis för dessa. Brunnen tillkom nämligen på grund av att kommunen underlät att bygga ut va-nätet 2013, trots att det fanns beslut om detta, och den gamla dricksvattenbrunnen gav ett vatten som var totalt otjänligt för hushållsändamål. Brunnen borrades 2013 av en välrenommerad brunnsbore. Den gav ett gott vatten i tillräcklig mängd. Det är inte rimligt att den ska betraktas som gammal och avskriven.

Kommunen har fördröjt ärendet med drygt sju månader genom att inte omgående hantera tvisten i enlighet med vad kommunens va-taxa föreskriver. Kommunen har tagit initiativet till att stämma dem inför domstol och anlitat juridisk expertis. Ändå har kommunen vid varje föreläggande från mark- och miljödomstolen begärt förlängd svarstid uppgående till totalt 96 dagar. Därutöver har kommunen fördröjt handläggningen genom att ge in ofullständig fullmakt för sitt ombud. De har inte fått något formellt beslut om att talan skulle anhängiggöras mot dem. Enligt kommunens delegationsordning får kommunstyrelsens ordförande inte fatta beslut om anhängiggörande vid domstol. De anser att kommunens sätt att hantera ärendet och sköta processföringen varit så bristfälligt att de inte kan åläggas att betala ränta för den tid kommunen fördröjt processen. Vad gäller mark- och miljödomstolens handläggning vill de framhålla att domstolen i april 2020 meddelade dem att det på grund av Folkhälsomyndighetens rekommendationer i anledning av Covid-19 bedömdes vara lämpligare med skriftlig förberedelse i stället för att kalla till ett sammanträde för

mundlig förberedelse. De anser att de inte ska betala ränta för den utökade handläggningstid som detta lett till.

Klippans kommun

Kommunen har påfört C.H. och G.H. anläggningsavgift för kommunalt vatten och avlopp i enlighet med den taxa som har gällt vid tidpunkten för meddelande av förbindelsepunktens placering i anslutning till deras fastighet. Förbindelsepunkt har anvisats per brev den 8 mars 2019. Det bestrids att anvisande av förbindelsepunkt skett dessförinnan. Skyldighet att betala avgift för allmänna vattentjänster har uppkommit 2019. Avgiften är korrekt beräknad.

Den brunn som C.H. och G.H. kvittningsvis begärt ersättning för är för gammal och ekonomiskt avskriven. Det bestrids att brunnen är brukbar.

Kommunen bestrider att avtal rörande vatten och avlopp ingåtts 2003. Avtal om avgiftsfrågor som regleras i taxeföreskrifter får inte ingås. Avtal av det slaget blir utan verkan.

Anläggningsavgifter för bostadsfastigheter inbegriper a) servisavgift, b) förbindelsepunktsavgift, c) tomtareaavgift, d) lägenhetsavgift och e) dagvattenavgift. I detta fall har debitering skett för de fyra första avgiftsslagen och reduktion i enlighet med vad som föreskrivs i taxan för de tre första.

Kommunens åberopade taxa har fastställts den 20 december 2011, med ändring den 28 februari 2017. Anläggningsavgifterna är indexuppräknade från och med den 1 januari 2019, varvid tillämpning av desamma aktualiserades omedelbart. Taxan har anslagits på kommunens anslagstavla. Det är anläggningsavgifter indexuppräknade från och med den 1 januari 2019 som har tillämpats när förbindelsepunkt för kommunalt vatten och avlopp meddelats och fakturering skett i mars 2019. Förfarandet är korrekt. Det bestrids att taxan har tillkommit i juli 2019.

Varken kommunens processföring eller mark- och miljödomstolens handläggning motiverar att räntan sätts ned. Beslutad dröjsmålsränta är korrekt. Kommunen har kompletterat med fullmakt som är giltig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning i fråga om vid vilken tidpunkt C.H. och G.H. avgiftsskyldighet inträdde, nämligen den 8 mars 2019. Kommunen har i Mark- och miljööverdomstolen, efter föreläggande från domstolen, förtydligat hur det fakturerade beloppet beräknats och domstolen finner att beräkningen är i enlighet med tillämplig taxa. Det har inte framkommit skäl att räkna av ett högre belopp än mark- och miljödomstolen gjort – 50 000 kr – för C.H. och G.H. enskilda va-anläggning. Med hänsyn till detta och då vad som i övrigt förekommit inte leder till några andra bedömningar ska mark- och miljödomstolens dom fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 19 september 2023

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löf, Rikard Backelin, referent, Marianne Wikman Ahlberg och Åsa Hanna.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-25
meddelad i
Växjö

PARTER

Kärande

Klippans kommun

Ombud: Advokat P.G
MAQS Advokatbyrå KB

Svarande

1. C.H.

2. G.H.

SAKEN

Va-avgifter för fastigheten X i Klippans kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktigar C.H. och G.H. att solidariskt till Klippans kommun betala 139 420 kronor ($189\,420 - 50\,000 = 139\,420$) jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 maj 2019 fram till dess full betalning erlagts.

C.H. och G.H. ska också ersätta Klippans kommun för rättegångskostnader med 2 800 kr för ansökningsavgift jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess full betalning erlagts.

BAKGRUND

Klippans kommun ansökte den 19 november 2019 om stämning med yrkandet att mark- och miljödomstolen ska förpliktiga G.H. och C.H. att erlægga anläggningsavgift för vatten och spillvattenavlopp till Klippans kommun. G.H. och C.H. äger fastigheten X i Klippans kommun. Fastigheten är belägen inom verksamhetsområde för allmän VA där Klippans kommun är huvudman.

YRKANDEN M.M.

Klippans kommun (käranden) yrkar att G.H. och C.H. solida-riskt till kommunen ska utge 189 420 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 1 maj 2019 till dess betalning sker.

Kommunen yrkar därutöver att G.H. och C.H. solidariskt till kommunen ska utge ersättning för ansökningsavgift med ett belopp om 2 800 kr jämte ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för dom i målet.

C.H. och G.H. (svarandena) bestrider käromålet. De yrkar för egen del, som det får förstås, kvittningsvis ersättning för den brunn och renings-anläggning som installerades på fastigheten 2013 med ett belopp om 110 000 kro-nor och som genom utvidgningen av va-området blivit onyttig.

GRUNDER

Kommunen anför till stöd för sitt käromål bl.a. följande.

G.H. och C.H. är lagfarna ägare till fastigheten X. Fastigheten är belägen inom verksamhetsområde för allmänt VA.

Förbindelsepunkt för vatten och spillvattenavlopp har upprättats i fastighetens omedelbara närhet. Betalningsskyldighet för anläggningsavgift inträder i och med upprättandet av förbindelsepunkt samt meddelande därom.

G.H. och C.H. tillställdes den 8 mars 2019 en skrivelse, i vilken meddelades förbindelsepunktens placering samt att anläggningsavgift skulle komma att debiteras enligt taxa. Anläggningsavgift ska erläggas enligt gällande taxa, vilken antogs av kommunfullmäktige den 20 december 2011 med ändring den 28 februari 2017.

G.H. och C.H. har debiterats anläggningsavgiften genom fak-tura som förföll till betalning den 30 april 2019. G.H. och C.H. har bestritt fakturan. Bestridandet har huvudsakligen gjorts på den grunden att G.H. och C.H. anser att en överenskommelse ingåtts 2003 om in-koppling mot en anläggningsavgift om 65 950 kr. Någon sådan överenskommelse har emellertid inte ingåtts, varför G.H. och C.H. har att erlægga anläggningsavgift enligt taxa.

Eftersom fastighetens behov av vatten och spillvattenavlopp inte med större fördel kan tillgodoses på annat sätt än genom den allmänna va-anläggningen, så är G.H. och C.H. såsom ägare till fastigheten skyldiga att betala den obetalda delen av enligt taxan föreskriven anläggningsavgift vilket uppgår till yrkat belopp.

När en allmän va-anläggning ska komma till stånd, vilka krav den ska uppfylla och vad som ska gälla mellan huvudmannen och fastighetsägare är strikt reglerat. Detta rättsförhållande är huvudsakligen offentlighetsrättsligt reglerat genom lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och av kommunen meddelade föreskrifter om taxa. De gällande reglerna innebär snäva möjligheter att avtala om avgiftsfrågor; huvudmannen får inte komma överens med fastighetsägare i frågor som regleras i taxeföreskrifter.

Kommunen undersökte år 2003 intresset för anslutning till kommunalt vatten och avlopp och konstaterade att ekonomiska förutsättningar för att få till stånd en utbyggnad av verksamhetsområdet för kommunalt vatten och avlopp till att omfatta

fastigheter längs Kungsleden i Stidsvig saknats. Kommunens skyldighet att genomföra utbyggnad har fastställdes slutligen först 2015. Kommunen färdigställde den 1 mars 2017 utbyggnaden av verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster. Sedan utbyggnaden av va-nätet färdigställts mottog kommunen den 22 januari 2019 en servisanmälan för fastigheten ifråga. Fastighetsägarna meddelades den 21 augusti 2019 förbindelsepunktens läge.

Klippans kommun har i en tjänsteskrivelse av den 19 juni 2006, till en annan fastighet, meddelat att kommunen inte har fattat beslut i fråga om utbyggnad av va-nätet längs Kungsleden. Vid denna tidpunkt pågick kommunens utredningsarbete alltjämt och kommunen hade följaktligen inte påbörjat arbetet med utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp längs Kungsleden i Stidsvig, än mindre upprättat eller anvisat någon förbindelsepunkt.

Kommunen har i brev av den 25 januari 2017 informerat om påbörjad utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp samt planerat läge för ledning av vatten och spillvatten till fastigheten X.

Kommunen har vidare i brev av den 2 februari 2017 informerat om att kommunen inte kan tillmötesgå önskemål om annat servisläge. Kommunen har i ett brev av den 22 februari 2017 informerat om att någon överenskommelse om förbindelsepunkt för inkoppling av vatten och avlopp till fastigheten X inte har träffats. I skrivelsen har kommunen därutöver klargjort sin inställning att förbindelsepunkten ska ligga vid fastighetsgränsen, vilket är brukligt.

Det är korrekt att kommunen, genom kanslichefen, den 27 juni 2017 har yttrat sig i ett mål om laglighetsprövning som rörde ett beslut om förläggning av förbindelsepunkt. Målet rörde således inte om något avtal rörande anläggningsavgiftens storlek ingåtts eller ej. Något hinder mot att träffa överenskommelse om förbindelsepunktens förläggning föreligger ej eftersom det inte är en fråga som regleras i taxan. Vad kanslichefen anfört i yttrandet är endast att kommunstyrelsen bedömt de muntliga

uppgifterna om en överenskommelse om förbindelsepunktens förläggning som trovärdiga.

Kommunen sammanställde en investeringsplan för åren 2007-2010. Kommunen har i sin budget för år 2007 tagit med va-ledningar längs Kungsleden som en post. Handlingen är inte bindande för kommande investeringar och utgör inget hinder för omprioriteringar.

Kommunen överklagade länsstyrelsens föreläggande att utvidga verksamhetsområdet bl.a. eftersom kommunen bedömde att ekonomiska förutsättningar saknades. Sakens Va-nämnd avslog kommunens överklagande den 19 mars 2015. Detta ger vid handen att någon förbindelsepunkt beträffande nu aktuell fastighet varken kan ha eller har upprättats och anvisats innan dess. Kommunen har följt nämndens beslut och byggt ut anläggningen.

Länsstyrelsen påtalade i skrivelsen till kommunen i juni 2016 att länsstyrelsen hade uppmärksammat på att kommunen hade uteslutit två av fastigheterna som omfattas av Statens Va-nämnds beslut och uppmanade kommunen att vidta rättelse i sin projektering. Kommunen bestrider att ärendet har fördröjts pga. uppsåtlig felprojektering. Kommunen har inte upprättat någon förbindelsepunkt före år 2019. Fastighetsägarnas slutsats att en tidigare överenskommelse äger giltighet, är felaktig.

LAV innehåller en bestämmelse som reglerar vad som får avtalas om avgifter. I 38 § LAV föreskrivs att huvudmannen får komma överens med fastighetsägare och andra avgiftsskyldiga i avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter.

Kommunen har efter utbyggnad av sin kommunala va-anläggning påfört G.H. och C.H. avgifter för vatten och avlopp. Kommunen har tillämpat gällande va-taxa när man har påfört dem de avgifter som regleras i taxan. Kommunen har handlat i enlighet med gällande lagstiftning och antagen taxa och inte ingått avtal som står i strid med 38 § LAV eller 28 § lagen (1970:244) om allmänna vatten

och avloppsanläggningar. Under alla omständigheter saknas möjlighet att med bindande rättslig verkan ingå avtal som står i strid med någon av de bestämmelserna. Det förhållandet att G.H. och C.H. har angett ett annat belopp i den ingivna servisanmälan medför inte grund för annan bedömning.

Det måste vara uppenbart – bl.a. med hänsyn till den strikta offentligrättsliga regleringen, den långa tidsutdräkten, Länsstyrelsen Skånes föreläggande och Statens Vårnämnds beslut – att kommunen i projekteringsfasen varken har fattat beslut om utbyggnad eller ingått avtal om tillhandahållande av allmänna vattentjänster med enskilda fastighetsägare.

Eftersom G.H. och C.H. inte var fastighetsägare 2003 och följaktligen inte heller har undertecknat svarsblanketten som åberopas i målet har under alla förhållanden inte något avtal ingåtts mellan Klippans kommun och ma-karna H. på det sätt som görs gällande i målet.

Efter att utvidgning av verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster inte kommit till stånd, har en tidigare ägare till fastigheten X under 2017 fört diskussioner med kommunens tekniska förvaltning om att anlägga privata ledningar fram till kommunens verksamhetsområde. Härvid har förvaltningen varit behjälplig med att ta fram skisser för anslutning av privata ledningar och därjämte förslag till avtal. Den dåvarande ägaren till fastigheten valde dock att inte fullfölja sina planer.

Kommunstyrelsen har den 3 maj 2017 (§ 74) beslutat i fråga om förbindelsepunkt för fastigheten X. Det har beslutats att en förbindelsepunkt ska förläggas utanför fastighetens gräns med kortast avstånd till bebyggelse. Det har inte närmare angetts eller ritats ut var förbindelsepunkten ska placeras.

Kommunen påbörjade den 19 januari 2017 arbetet med att utvidga verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster. Den 27 mars 2017 hade kommunen färdigställt merparten av utbyggnaden. Kommunfullmäktige beslutade den 28 mars 2017 att utvidga verksamhetsområdet längs Kungsleden i Stidsvig. Genom beslutet utvidgades

verksamhetsområdet för vatten och spillvatten till att omfatta bland annat fastigheterna Y, V och X.

Efter det att verksamhetsområdet utvidgades har en servisanmälan krävts för att kommunen ska ordna och anvisa förbindelsepunktens läge på en särskild förbindelsepunktskarta. G.H. och C.H. har den 22 januari 2019 gett in en servisanmälan.

Kommunen färdigställde i slutet av januari 2019 all utbyggnad av verksamhetsområdet genom att dra ca 80-100 meter ledningar för att ordna förbindelsepunkter åt bl.a. fastigheten X. Dragningen av ledningar har medfört att förbindelsepunkterna har kunnat placeras närmare bostäderna på dessa fastigheter. Efter detta har en förbindelsepunkt för den aktuella fastigheten anvisats.

Kommunen tillbakavisar påståendet att oegentligheter har förelegat i syfte att debitering ska kunna ske i enlighet med den senaste höjda taxan.

Kommunen har inte ingått något privaträttsligt avtal om tillhandahållande av allmänna vattentjänster med G.H. och C.H.. Något sådant avtal har inte heller ingåtts med någon tidigare ägare av fastigheten X. Avtal om anslutning till allmänna vattentjänster för en i avtalet reglerad avgift blir undan-tagslöst utan verkan. Detta gäller även om avgiften stämmer med det som föreskrivs i kommunens då gällande taxeföreskrifter.

Avgift för allmänna vattentjänster ska alltid betalas i enlighet med den taxa som gäller när avgiftsskyldigheten uppkommer, dvs. när kommunen har ordnat och informerats fastighetsägaren om den förbindelsepunkt som ska tjäna fastigheten. Kommunen har i slutet av januari 2019 ordnat en förbindelsepunkt till fastigheten X och därpå den 8 mars 2019 informerats G.H. och C.H. om var förbindelsepunkten ordnats. Avgifter för allmänna vattentjänster ska följaktligen betalas med utgångspunkt i taxan som gällde år 2019.

Ägare till fastigheter utanför ett verksamhetsområde kan inte med giltig verkan träffa avtal om frågor, såsom avgifter, som regleras i taxeföreskrifter. Ett sådant avtal blir utan verkan. Med hänsyn härtill bestrids att avtal om tillhandahållande av allmänna vattentjänster som reglerar avgifter utgör gynnande förvaltningsbeslut. Avgift för allmänna vattentjänster ska undantagslöst betalas i enlighet med den taxa som gäller när avgiftsskyldigheten uppkommer, varvid ordnande av förbindelsepunkt och anvisande av sådan blir styrande. Detta gäller oaktat hur och när anslutning till allmänna vattentjänster har kommit till stånd.

Kommunstyrelsen har i beslutet den 3 maj 2017 inte likställt fastigheten X med ett rättssubjekt. Det bestrids att kommunstyrelsen har slagit fast att överenskommelser mellan kommunen och tidigare ägare av fastigheten X ska gälla oberoende av ägare. Kommunstyrelsen har inte heller slagit fast att det har förelegat en tidigare överenskommelse om förbindelsepunktens placering. Genom att besluta om ungefärlig placering utanför fastighetsgräns på kortare avstånd än tekniska förvaltningens föreslagna placering har kommunstyrelsen tillmötesgått den dåvarande fastighetsägarens önskemål om placering närmare bebyggelse. Inte någonstans i beslutet slås det fast att en överenskommelse om placering av förbindelsepunkt har träffats, än mindre att placering av förbindelsepunkten ska ske i enlighet med någon tidigare överenskommelse.

Den ersättningspraxis som har växt fram i fråga om inlösen av enskilda anläggningar är mycket restriktiv. Huvudmannen för en va-anläggning ska inte belastas med kostnader för inlösen av anordningar som inte kan anses uppfylla tidens krav för en permanent lösning av avloppsförhållandena för en fastighet. Även anordningar som är helt funktionsdugliga bedöms vara ekonomiskt avskrivna efter en begränsad tid. Enligt kommunens uppgifter har en enskild avloppsanläggning bestående av en trekammarbrunn med infiltrationsbädd tjänat fastigheten – anläggningen har även tjänat fastigheten V – sedan år 1987. Kommunen saknar närmare uppgifter om annan anläggning. Ersättning ska följaktligen inte utgå för anläggningarna, som dessutom är föråldrade. Rätt till inlösen föreligger alltså inte.

Den angivna kostnaden kan inte vitsordas. Under alla omständigheter är anläggningen som ersättning begärs för ekonomiskt avskrivnen. Det bestrids att G.H. och C.H. har rätt till ersättning för inlösen av en brunn. Det bestrids tillika att företrädare för kommunen har uppgivit till den tidigare ägaren av fastigheten att kommunen har en skyldighet att lösa in en brunn om fastigheten får tillgång till allmänna vattentjänster. Angiven kostnad kan inte vitsordas. Under alla förhållanden är brunnen ekonomiskt avskrivnen. Det har inte förelegat någon skyldighet för kommunen att före inkoppling till va-nätet verkställs meddela att någon rätt till ersättning för inlösen av brunnen inte föreligger. Ersättningspraxis i fråga om inlösen av enskilda anläggningar är mycket restriktiv. Detta gäller även brunnar för färskvatten. I praxis har en brunn av förevarande slag inte ersatts. Brunnen är föråldrad och ska därför inte användas när utbyggnad av det allmänna va-nätet har kommit till stånd. G.H. och C.H. uppgifter om när brunnen borrades och kostnaderna där för kan inte vitsordas. Kostnader kan inte göras gällande enbart utifrån tredjemansuppgifter, än mindre kan ersättning fastställas utan verifikationer och enbart med stöd av tredjemansuppgifter. För det fall att kostnader kan styrkas, vore det inte skäligt att utge ersättning till nuvarande fastighetsägare för kostnader som har burits av annan.

C.H. och G.H. anför till stöd för sin inställning bl.a. följande. Kommunen har under flera år motarbetat sitt åtagande gällande den utlovade VA-utbyggnaden. De har inte kunnat förmå kommunen att låta dem komma till tals.

Det fakturerade beloppet saknar avdrag för den brunn och reningsanläggning som installerades 2013. Skälig ersättning skall utgå även om kvitton ej kan uppvisas.

Det fakturerade beloppet stämmer heller inte överens med det av kommunen upprättade Avtalet/Beställningen av VA-anlutning av den 21 mars 2003.

De bestrider kravet på eventuell ränta från den 1 maj 2019 eftersom kommunen inte har hanterat frågan skyndsamt. De bestrider även yrkandet om att de ska betala ansökningsavgiften. Kommunen har inte gett dem möjlighet att framföra sin sak utan har direkt stämt hos mark- och miljödomstolen.

Förbindelsepunkt upprättades av kommunen den 21 mars 2003 efter samråd med fastighetsägaren och efter beställning på kommunens svarsblankett. Förbindelsepunkten detaljprojekterades sedan inför byggstarten i detta läge enligt översiktskarta för utbyggnad av va-ledningar längs Kungsleden (2004-08-30, dnr 2003.321.340). Förbindelsepunkten meddelades den 30 augusti 2004 genom att de tillställdes översiktskartan.

Efter många år av fördröjning, orsakad av kommunen, kom arbetet igång 2017 och först efter föreläggande från länsstyrelsen och överprövning av Statens VA-nämnd (2015-03-19, BVa 28, Va 158/13).

När förbindelsepunkten väl skulle anläggas 2017, så ville huvudmannen förlägga den 80-100 m söder om den meddelade platsen. Den dåvarande fastighetsägaren kontaktade då kommunen och påpekade den felaktiga placeringen. Kommunen svarade att tidigare överenskommelser ska gälla. Detta bekräftas av kommunens yttrande till Förvaltningsrätten i Malmö (mål nr 5484-17) i ett mål där kommunstyrelsens beslut om förbindelsepunktens placering (2017-05-03, § 74) hade överklagats.

Efter beställning av kommunal va-anläggning för ett antal fastigheter på Kungsleden, projekterades anläggningen av kommunen 2004/2005, vilket blev underlag för beslut i Kommunfullmäktige, som inför budgetåret 2007 anslog 2 miljoner kr till utbyggnaden av Kungsleden.

År 2013 var fastigheten fortfarande inte ansluten till vatten och avlopp. Eftersom vattnet då var otjänligt tvingades fastighetens förra ägare installera en ny dricksvattenanläggning (djupborrad brunn samt vattenreningsanläggning). På så sätt tryggades vattentillförseln och något behov av kommunalt färskvatten fanns inte längre.

Därefter fanns endast behov av anslutning av avloppet till det kommunala ledningsnätet. De själva valde dock ändå att ansluta både vatten och avlopp eftersom det fanns en beställning liggande hos kommunen. De förtydligade den överenskomna avgiften i servisanmälan till kommunen den 22 januari 2019. Den 25 mars 2019 fick de klartecken om att ansluta fastigheten och den befintliga vattenanläggningen kasserades. Huvudmannen monterade vattenmätare den 1 april 2019.

Anvisning och överenskommelse om förbindelsepunkt upprättades den 21 mars 2003, till en fast kostnad enligt kommunens beställningsskrivelse och ritning över anslutningspunkt. Enligt den va-taxa som gällde vid tiden för beställning och upprättande av förbindelsepunkten uppgick anläggningsavgiften för vatten och avlopp till totalt 65 950 kr. Oavsett vilket belopp som fakturerats, så saknas ett avdrag för den befintliga färskvattenanläggningen som installerades 2013, till en kostnad om 110 000 kr.

Kommunen betonar att gällande regler innebär snäva möjligheter för kommunerna att avtala om avgiftsfrågor, men kommunen berör inte de möjligheter som lagen medger att teckna avtal med fastighetsägare om va-anslutning utanför fastställt verksamhetsområde, vilket var fallet, när ägaren till deras fastighet erbjöds va-anslutning och antog detta erbjudande 2003.

Kommunen undviker att redogöra för hur ärendet behandlades under åren 2003-2006. Under den tiden inträffade bl.a. följande. Ett antal fastigheter erbjöds va-anslutning. Kommunstyrelsens ordförande, med flera tjänstemän, träffade fastighetsägarna längs Kungsleden för att penetrera va-frågan och fortsatte arbetet genom kontakter med en va-grupp, som fastighetsägarna lät bilda för ändamålet. Kommunen lät Griab genomföra en utredning om etappvis va-utbyggnad längs hela Kungsleden samt kommunfullmäktige beslutade om ett anslag om 2 miljoner kronor för en första etapputbyggnad.

När de förvärvade fastigheten, år 2017, så var va-nätet bara utbyggt fram till fastigheterna Y och Z och inte ända fram till bostadshuset på deras fastighet som var överenskommet sedan tidigare.

Vad gäller erbjudandet om va-anlutning 2003 så är det innehållet i dokumentet - inte rubriken - som avgör vilken typ av dokument det är. Kommunen anser sig våren 2003 ha tillställt den dåvarande ägaren till fastigheten X en intresseförfrågan angående va-anlutning därför att skrivelsen är rubricerad Intresseundersökning, men intresseundersökningen innehåller ett klart och tydligt erbjudande (orden ”Vi erbjuder er att ansluta...”) och då är det ett erbjudande som fastighetsägaren har fått. När fastighetsägaren sedermera fullt ut har antagit erbjudandet enligt i erbjudandet angivna villkor, så är ett bindande avtal tecknat mellan parterna:

Beslutet 2015 i Statens Va-nämnd påverkar inte giltigheten i det avtal som slutits mellan ägaren av fastigheten och kommunen vid den tidpunkt då förbindelsepunkten också fastställdes. Beslutet hindrade dock inte kommunen att förhålla och försvåra genomförandet av utbyggnaden. Dåvarande tekniske chefen verkar inte ha accepterat beslutet och felprojekterade va-anläggningen genom att avsluta den nya va-ledningen utanför fastigheternas V och X tomtgränser så långt söderut som möjligt längs Kungsleden (cirka 100 meter från bostadshuset) trots att beslutat verksamhetsområde sträcker sig förbi bådas bostadsfastigheter och ytterligare cirka 100 meter norrut längs Kungsleden. Ägaren till vår fastighet tillskrev då kommunstyrelsen, som gav förvaltningen bakläxa och den 3 maj 2017 beslutade, att förbindelsepunkten skulle anläggas i ursprungligen överenskommet läge.

Kommunen gör gällande att utbyggnaden av va-anläggningen var färdigställd den 1 mars 2017. Anläggningen var vid den tidpunkten dock inte alls utbyggd till förbindelsepunkterna för 9 av de 14 fastigheter som Va-nämnden beslutade om 2015. Den felaktiga förläggningen av deras egen förbindelsepunkt korrigerades visserligen under våren 2019 men utbyggnaden till de återstående 9 fastigheterna är ännu inte påbörjad, 3,5 år efter den 1 mars 2017. Det är inte rimligt att de, på grund av

kommunens försumlighet, ska förorsakas två års försenad va-inkoppling och även påföras en 50 % högre anläggningsavgift jämfört med vad som gällde med mars månads avgiftsnivå 2017 och nästan tre gånger så hög som den avgift som överenskomts 2003.

Att va-anläggningen inte alls var färdigutbyggd den 1 mars 2017 framgår även av att länsstyrelsen i maj 2017 kallade kommunen till möte för att ifrågasätta varför utbyggnaden inte var klar och inte överensstämde med va-nämndens beslut samt av att Lantmäteriet i juni 2017, i den ledningsrättsförrättning som utbyggnaden nödvändiggjorde, frågade kommunen om förrättningen även skulle omfatta även fastigheten X.

Kommunen har 5 februari 2019 bett dem ge in kvitton på den brunn som borrats och sedan blivit onyttig. Enligt 40 § LAV gäller dock att va-huvudmannen ska betala skälig ersättning för enskilda anläggningar som blir onyttiga genom att kommunen utvidgar en allmän va-anläggning. Något krav på kvitton uppställs inte i lagen – ersättningen ska vara skälig. Om kommunen redan deras vid servisanmälan vara av uppfattningen att någon ersättning för den onyttiggjorda anläggningen inte skulle utgå, så borde kommunen ha meddelat detta innan inkopplingen verkställdes. Då hade de nämligen valt att bara ansluta spillvattnet och inte dricksvattnet.

Flera av de brev/tjänsteskrivelser som kommunen hänvisar till, har inte varit ställda till dem eller till tidigare ägare av deras fastighet. Breven saknar därför relevans i det här målet.

I sin redogörelse för händelseförloppet underlåter kommunen att nämna att kommunstyrelsen i beslut den 3 maj 2017 konstaterade att det finns en äldre överenskommelse om förbindelsepunktens placering i direkt närhet till bostadshuset på X och att det är just där som förbindelsepunkten ska anläggas. Kommunen gör dock sedan gällande att ifall kommunen har kommit överens om något så har kommunen i alla fall inte avtalat om storleken på anläggningsavgiften. Kom-

munstyrelsens beslut bekräftar dock att kommunen i ett tidigt skede upprättade förbindelsepunkt och att fastighetsägaren informerades om dess läge genom överenskommelsen. Detta innebär att avgiftsskyldighet inträdde vid den tidpunkten och att anläggningsavgiften ska beräknas enligt den va-taxa som gällde då, vilket ger det avtalade beloppet. Överenskommelsen utgör ett för dem gynnande förvaltningsbeslut.

Förbindelsepunkt för fastigheten X *upprättades* alltså redan 2003 efter samråd med dåvarande ägaren till fastigheten. Dock kom förbindelsepunkten inte att *anläggas* förrän 2019, dvs två år efter det att va-anläggningen enligt kommunen var färdigställd.

Kommunen gör gällande att kommunen inte med bindande verkan kan avtala om frågor som regleras i taxan. Avtalet 2003 slöts dock innan fastigheten omfattades av ett verksamhetsområde och genom den möjlighet som finns för kommuner att ansluta fastigheter på frivillig basis utan inrättande av verksamhetsområde.

Kommunen gör gällande att de inte har rätt till ersättning för sin numera onyttiga färskvattenanläggning. Eftersom fastighetens förra ägare inte kunde få något svar från kommunen huruvida och när den av länsstyrelsen förelagda utvidgningen av verksamhetsområdet kunde komma till stånd, så blev hon 2013 tvungen att borra egen brunn. Brunnen borrades under sommaren 2013 och fastigheten anslöts till den allmänna va-anläggningen under 2019. Brunnen kan omöjligen ha hunnit bli föråldrad eller skrivas av på sex år.

Kommunen gör gällande att kommunen har beräknat den yrkade avgiften rätt. Avgiften är dock inte beräknad efter den taxa på hemsidan som kommunen hänvisade till i fakturan.

Med stöd av 28 § i gamla va-lagen ingick kommunen och ägarna till fastigheten den 20 mars 2003 ett avtal om att X skulle anslutas till det kommunala va-nätet för en anslutningsavgift om 65 950 kronor och förbindelsepunkt i Kungsleden

i direkt anslutning till bostadshuset. Kommunen bekräftade den 30 augusti 2004 innehållet av överenskommelsen. Förbindelsepunkt var därmed upprättad för fastigheten och fastighetsägaren var informerad om dess läge. Betalningsskyldighet hade därmed inträtt för fastighetens va-anslutning och anläggningsavgiften uppgick till 65 950 kronor. Eftersom anläggningsavgiften inte var erlagd när de själva förvärvade fastigheten under hösten 2017, så övertog de betalningsansvaret för anläggningsavgiften.

I kommunens yttrande till förvaltningsrätten efter att kommunstyrelsens beslut av den 3 maj 2017 hade överklagats, förtydligar kommunen att de särskilda omständigheter som ansett föreligga har avsett den överenskommelse om förbindelsepunkt, som träffats i ett tidigt planeringsskede mellan kommunen och tidigare ägare till fastigheten avseende utbyggnad av VA.

Den upprättade förbindelsepunkten, som de informerades om, när de förvärvade fastigheten, tillhör fastigheten och något ytterligare beslut om förbindelsepunkt erfordras inte.

När de förvärvade fastigheten, ingick brunnen som en del av fastigheten och utgjorde därmed en del av köpeskillingen. Det är den delen av köpeskillingen de nu begär ersättning för och de bedömer att den delen uppgår till 110 000 kronor.

De är helt på det klara med att kommunen har rätt att överklaga förelägganden, men det är anmärkningsvärt att kommunen överklagar ett föreläggande om att verkställa ett uppdrag som en nämnd eller styrelse redan har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att utföra och som varken har återrapporterats till eller varit föremål för ändrat ställningstagande hos kommunfullmäktige.

Båda parter har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 42 kap. 18 § första stycket 5. rättegångsbalken (1942:740) avgjort målet utan huvudförhandling. Parterna har slutfört sin talan i målet skriftligen.

Av 2 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) framgår att med anläggningsavgift avses engångsavgift för täckande av en kostnad för att ordna en allmän va-anläggning.

Fastighetsägare ska enligt 24 § första stycket LAV betala avgifter för en allmän va-anläggning om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

En fastighet har rätt att använda en allmän va-anläggning om fastigheten dels finns inom va-anläggningens verksamhetsområde dels behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på ett annat sätt (16 § LAV). Avgiftsskyldighet för en allmän va-anläggning inträder när huvudmannen upprättat en förbindelsepunkt och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunkten (jfr. 12 och 25 §§ LAV).

Avgifterna ska enligt 31 § LAV bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Anläggningsavgifterna ska enligt 32 § LAV bestämmas på beräkningsgrunder som innebär att en fastighetsägare inte behöver betala mer än vad som motsvarar fastighetens andel av kostnaden för att anordna va-anläggningen.

I 34 § LAV stadgas vidare att avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en taxa. Avgifterna får inte bestämmas till högre belopp än vad som är förenligt med bestämmelserna i 30-33 §§. Kommunen får meddela föreskrifter om taxan. Kommunen får överlåta åt huvudmannen att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter. Enligt 38 § LAV får

va-huvudmannen komma överens med fastighetsägare och andra avgiftsskyldiga i avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter.

Om en enskild anläggning blir onyttig till följd av att kommunen ordnar eller utvidgar en allmän va-anläggning, ska huvudmannen enligt 40 § LAV betala skälig ersättning till den enskilda anläggningens ägare.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Avseende skyldighet att betala anslutningsavgift enligt LAV konstaterar domstolen inledningsvis att det rör sig om en tvångsvis uttagen offentligrättslig avgift i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd taxa. För de avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter får huvudmannen ingå enskilda avtal med fastighetsägare. En viktig utgångspunkt för att kunna tillämpa det offentligrättsliga regelsystemet i LAV, med dess rättigheter och skyldigheter i va-förhållandet, är om det finns ett verksamhetsområde där kommunen har en skyldighet att ordna va-tjänster och som medför att fastighetsägarna under vissa förutsättningar blir skyldiga att betala avgifter för va-anläggningen (jfr. prop. 2005/06:78 s.50). Om det finns ett verksamhetsområde, är det kommunens fastställda taxa som ska tillämpas.

Enligt tillämpliga bestämmelser i LAV har avgiftsskyldigheten för G.H. och C.H. inträtt när va-huvudmannen anvisade förbindelsepunkt efter det att deras fastighet Klippan X kommit att omfattas av kommunens verksamhetsområde för allmänna va-tjänster. Den intresseförfrågan som skedde 2003 ledde till att kommunen inte avsåg att gå vidare med en utbyggnad av verksamhetsområdet på grund av att det saknats ekonomiska förutsättningar. Kommunen har därefter den 1 mars 2017 färdigställt utbyggnaden av verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster efter laga kraftvunnet föreläggande 2015. Fastighetsägarna har anvisats förbindelsepunkt den 8 mars 2019 och det är därför vid denna tidpunkt som betalningsskyldighet inträtt. Utfästelser eller information som lämnats till fastighetsägare före det att ett verksamhetsområde enligt LAV anordnats medför inte någon annan bedömning av vid vilken tidpunkt som avgiftsskyldigheten inträtt och

följaktligen inte heller avseende vilken taxa som ska tillämpas för att bestämma avgiftens storlek.

Anläggningsavgift

Av ovan fört resonemang framgår att domstolen bedömer att anläggningsavgiften ska betalas enligt den taxa som gällde vid den tidpunkt när avgiftsskyldigheten inträdde, nämligen den 8 mars 2019. Av detta följer att det är va-taxan som antogs av kommunfullmäktige i Klippans kommun den 20 december 2011, § 92, med ändring 2017-02-28 (§18) som ska tillämpas vid bestämmande av anläggningsavgiftens storlek. Mark- och miljödomstolen bifaller därför kändens yrkande om att G.H. och C.H. ska av domstolen förpliktigas att solidariskt utge ersättning för anläggningsavgift med 189 420 kronor.

Ränta på kapitalbeloppet

Klippans kommun har yrkat att G.H. och C.H. ska förpliktigas att solidariskt till kommunen utge ränta på kapitalbeloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 1 maj 2019 till dess betalning sker. Att ränta enligt 6 § räntelagen ska utgå på obetalt belopp från dagen för begäran om betalning framgår av 35 § LAV. Av kommunen åberopad faktura med fakturanummer 10169574 framgår att fakturan förfaller till betalning den 30 april 2019. Kommunens ränteyrkande avseende kapitalbeloppet ska därmed bifallas.

Inlösen av enskild anläggning

G.H. och C.H. har för egen del yrkat att från det belopp de har att erlægga kommunen i anledning av en eventuell avgiftsskyldighet avseende allmän va-anläggning i vart fall ska dras av ett belopp som motsvarar värdet av den dricksvattenanläggning i form av en 2013 borrad brunn som utförts på fastigheten av fastighetens tidigare ägare. Härvid konstaterar mark- och miljödomstolen att den ersättningspraxis som utvecklats avseende tillämpning av bestämmelsen om inlösen av onyttiga enskilda vattenanläggningar är restriktiv. Samtidigt framhålls i förarbetena till lagen (prop. 2005/06:78 s.66 f) att utan regler för onyttiga anordningar torde intresset för fastighetsägare att inrätta en bra enskild va-anläggning minska,

och att det mot denna bakgrund bör en eventuell ersättning bestämmas till ett belopp som är skäligt med hänsyn till anordningens art, ålder och skick. Kommunens har invänt att det varit den tidigare ägaren till fastigheten som burit kostnaden för anläggandet av den enskilda anläggningen. Domstolen konstaterar härvid att denna omständighet - att kärandena inte direkt utan endast indirekt haft kostnaden för anläggningen - inte i sig påverkar rätten till ersättning. Enligt praxis har heller inte krävts specifikt kvitto eller utredning om kostnader i det fall då kostnaden påförts en fastighetsägare indirekt genom att kostnaden för en anläggning av ifrågavarande slag får anses ingå i en köpeskilling vid ett förvärv (jfr Statens VA-nämnds beslut från den 17 oktober 2013 BVa 80 Va 675/12) utan ersättning har utgått med det belopp som har bedömt skäligt. G.H. och C.H. har anfört att den tidigare ägaren av fastigheten i samband med överlåtelsen uppgett att dricksvattenbrunnen anlagts till en kostnad om ca 110 000 kr. Kommunen har angivit att den angivna kostnaden inte kan vitsordas och att under alla förhållanden är brunnen ekonomiskt avskriven, utöver invändningen att kostnad som tredje man haft för en anläggning av ifrågavarande slag inte kan föranleda rätt till inlösen för en ny ägare av fastigheten. Som domstolen emellertid bedömer det, finns det skäl i förevarande fall att tillämpa regeln i 40 § LAV om inlösen av den enskilda dricksvattenbrunnen som obestritt uppgetts vara fungerande men som hävdats blivit onyttig efter att fastigheten numera omfattas av kommunens va-anläggnings verksamhetsområde. Ersättning ska utgå med skäligt belopp. Vid bedömningen av vad som utgör skäligt belopp anser domstolen att hänsyn ska tas till såväl anläggningens ålder som omständigheten att dricksvattenbrunnen även efter det att kommunalt va anslutits för dricksvatten kan nyttiggöras som bevattnings/reservbrunn och att anläggningen därför endast kan anses vara delvis onyttig till följd av fastighetens anslutning till allmänna va-anläggningen. Ersättningen ska därför bestämmas till skäliga 50 000 kr. Beloppet ska dras av från det belopp som G.H. och C.H. har att erlægga till käranden i anledning av fastighetens anslutning till den allmänna va-anläggningen i enlighet med ovan förda resonemang avseende skyldighet att betala va-avgift för anslutningen av den aktuella fastigheten.

Rättegångskostnader

Enligt 56 b § LAV ska vardera parten svara för sina rättegångskostnader om inte annat följer av 56 d § eller om det finns särskilda skäl. Av 56 b § andra stycket LAV framgår att bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om kostnad för ansökningsavgift. I 18 kap. 1 § rättegångsbalken stadgas att den som är tappande part ska ersätta motparten för dennes rättegångskostnad.

C.H. och G.H. är att i målet betraktas som tappande part då de får anses huvudsakligen ha förlorat målet. De ska därför solidariskt ersätta kommunens kostnader för ansökningsavgiften om 2 800 kr.

Enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken ska ersättning för rättegångskostnad även innefatta ränta enligt 6 § räntelagen från dagen då målet avgörs till dess betalning sker. Ränta på det angivna beloppet om 2 800 kr ska därför utgå i enlighet med vad kommunen yrkat och som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 15 juni 2022.

Lena Stjernqvist

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se